

Byggeregler for en seriøs, kompetansedrevet og konkurransedyktig byggenæring

Plan- og bygningsloven har som intensjon å sikre en forsvarlig utførelse og kontroll med byggearbeider og gjelder alle typer aktiviteter og virksomheter knyttet til fast eiendom. Lovens byggesaksdel inneholder regler om byggesaksbehandling, søknadsplikt, om tiltak skal forestås av et foretak med ansvarsrett, hvilke krav som stilles til søknaden og kommunens tilsynsplikt med byggearbeider. I prosessen frem mot gjeldende lov av 2008 var det diskusjoner om innretning av flere bestemmelser knyttet til vesentlige områder som kvalifikasjonskrav til aktørene, samt omfang og innretning av kontroll med disse. Når byggesaksforskriften (SAK10) ble utarbeidet ble den av mange vurdert å ikke oppfylle lovens intensjon. Herunder inneholde svakheter i forhold til tydelige virkemidler og ansvars plassering for aktørene i næringen, og det offentlige som bygningsmyndighet.

I de påfølgende årene fortsatte derfor striden om byggereglene. I tillegg til kvalitetsutfordringer, ble det tydelig at regelverket også påvirket konkurransesituasjonen, seriøsitet og arbeidslivskriminaliteten i byggenæringen. Dette ble erkjent av myndighetene da kommunaldepartementet i brev av 6. mai 2014 (ref. 14/3106-2) utfordret byggenæringen på både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden å *"arbeide videre med forslag til tiltak som kan være hensiktsmessige for å redusere problemet med useriøse og dårlig kvalifiserte foretak"*. Allerede 22. august kunne næringen levere rapporten "Enkelt å være seriøs" til daværende statsråd Jan Tore Sanner.

Rapporten ble godt tatt imot, men dessverre viste det seg at det ikke var tilstrekkelig vilje til å følge opp med konkret tiltak. Dette skyldes både politiske forhold, men også det faktum at det internt i byggenæringen er ulike interesser knyttet til hvilken retning man ønsker fremover.

Tross enkelte regelverksendringer de påfølgende årene fortsatte den negative utviklingen knyttet til kvalitet og seriøsitet i byggenæringen. Regjeringen erkjente etter hvert utfordringene og varslet ved utgangen av 2017 en full gjennomgang av regelverket. Det ble i 2018 nedsatt ett ekspertutvalg (Byggkvalitetutvalget) med målsetning om å få på plass ordninger som gir kvalitet i bygg og anlegg, og samtidig gjøre det enkelt å være seriøs. Byggkvalitetutvalget skulle utrede:

- Ordningen med Sentral Godkjenning av foretak / Seriøsitetsregister og eventuelle alternativer til dette
- Erklæring av ansvarsrett
- Kontroll
- Hvordan sikre forsvarlig byggkvalitet i ROT-markedet og tydelig plassering av ansvar
- Bygningsmyndighetenes og andre myndigheters rolle

Videre ble det vist til at det er helt avgjørende at næringen, markedet og myndighetene har tillit til de ordninger som gjelder, samtidig som man sørger for likebehandling av norske og utenlandske foretak.

Ved igangsettelse av arbeidet ble det lagt ett løp slik at man så for seg nye regler gjeldende fra 1. juli 2021. Byggkvalitetutvalgets arbeide ble forsinket og leverte sin rapport til departementet i februar 2020. Etter avsluttet høringsrunde i september 2020 har arbeidet i departementet trukket ut i tid. En konsekvens er at overgangsordninger for kvalifikasjonskrav i Sentral godkjeningsordning har blitt forlenget ved tre anledninger og nå er gjeldende til 1. juli 2023. Mer alvorlig er det at de erkjente seriøsitets- og kvalitetsutfordringer som lå til grunn for arbeidet, ikke har funnet sin løsning.

Som det fremkommer av ovenstående har det gjennom en lengre periode vært en felles oppfatning mellom myndighetene og næringens organisasjoner at det er utfordringer tilknyttet seriøsitet, arbeidslivskriminalitet og usunn konkurranse i byggenæringen. Videre at dette også skyldes svakheter i byggereglene, uklare kvalifikasjonskrav samt manglende etterlevelse og håndhevelse av reglene.

Det registreres at regjeringen gjennom Hurdalsplattformen varsler tydelige ambisjoner for arbeidslivsområdet. Byggenæringen er vår største fastlandsnæring, med virksomheter over hele landet og er arbeidskraftintensiv. Skal man nå regjeringens mål om et tryggere arbeidsliv, sunn konkurranse, seriøse aktører og økt status for yrkesfagene, må det for denne sektoren gjennomføres tiltak tilknyttet de utfordringer som lå til grunn for rapporten "Enkelt å være seriøs" og Byggkvalitetutvalgets arbeide.

De undertegnede organisasjoner anmoder på denne bakgrunn om et møte med politisk ledelse for å drøfte disse problemstillingene nærmere.

25. januar 2022

Joachim Espe (s)

Leder Bygningsarbeidernes Fagforening - Oslo

Eivind Andersen (s)

Adm. dir. Oslo Håndverks- og Industriforening

Stig Hansen (s)

Daglig leder Fellesforbundet Østfold

Frank Pedersen (s)

Regionleder Byggmesterforbundet Østlandet

Alexander U. Hopland-Wøien (s)

Leder Tømrer og Byggfagforeningen
Fellesforbundet avd. 601

Harald Hansen (s)

Daglig leder Byggmesterforbundet Region Øst

Roald Stykket (s)

Leder Fellesforbundet avd. 8 Telemark

Frank Ivar Andersen (s)

Leder politisk avdeling Byggmesterforbundet